

An aerial photograph of a coastal town, likely in the Black Sea region. The town is built on a hillside overlooking a large harbor. A prominent white building with a red roof sits on a high point. The harbor is filled with numerous boats and ships. The background shows a vast expanse of water and distant hills under a clear sky.

Τραγούδια από παράλιες πόλεις της Μικράς Ασίας και του Πόντου

Παραγωγή: Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπωσ Μερλιέ
με την συνεργασία της εταιρίας Ινφογνώμων

Επιμέλεια ενθέτου, παραγωγής, έκδοσης:
Μάρκος Φ. Δραγούμης, Θανάσος Μωραΐτης

- Παραγωγή: Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπω Μερλιέ / Ινφογνώμων
- Χορηγοί: Υπουργείο Πολιτισμού, Ίδρυμα Ι. Φ. Κωστοπούλου
- Οι ηχογραφήσεις έγιναν το 1930 στην Αθήνα από την Μέλπω Μερλιέ
- Επιμέλεια ενθέτου, παραγωγής, έκδοσης: Μάρκος Φ. Δραγούμης, Θανάσης Μωραΐτης
- Κείμενα: Μάρκος Φ. Δραγούμης, Βαρβάρα Κοντογιάννη, Σάββας Καλεντερίδης, G. F. Abbot
- Μουσικολογική ανάλυση - Μετάφραση στα Αγγλικά: Μάρκος Φ. Δραγούμης
- Ηχητική επεξεργασία / mastering: Athens Mastering / Γιάννης Χριστοδουλάτος
- Οι φωτογραφίες ανήκουν στο Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο
- Φωτογραφία εξωφύλλου: Το λιμάνι της Κερασούντας (πριν το 1922)
- Στοιχειοθεσία, layout, σχεδιασμός εξωφύλλου: AltSys
- Εκτύπωση: *Fabel Sound*
- Έκδοση: Οκτώβριος 2004
- Copyright: Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

του Μάρκου Φ. Δραγούμη

Η Μέλω Λογοθέτη-Μερλιέ, ο Humbert Pernot, ο Δημήτρης Λουκόπουλος και οι άλλοι εθελοντές απ' όλα τα μέρη της Ελλάδας που ανέλαβαν την πρώτη εκτεταμένη ηχογράφηση δημοτικών μας τραγουδιών σε δίσκους, (η ηχογράφηση αυτή έγινε το 1930-31 στην Αθήνα στο θέατρο Αλάμπρα), έθεσαν ως πρωταρχικό σκοπό την διάσωση των τραγουδιών, της βόρειας Θράκης, της Καππαδοκίας και του ανατολικού Πόντου, καθώς και των ιταλοκρατούμενων τότε Δωδεκανήσων. Από την υπόλοιπη Μικρασία αποτυπώθηκαν σε δίσκους σχετικά λίγα τραγούδια. Ένα μέρος από αυτά συμπεριλαμβάνονται στο παρόν cd. Συγκεκριμένα 16 τραγούδια του γάμου από την Κερασούντα και Οινόη (δυτικός Πόντος) αλλά και την Ινέπολη (Παφλαγονία) και τις Παλαιές Φώκιες (Ιωνία), μερικά λυππερά τραγούδια όπως μοιρολόγια, της ξενιτιάς, αμανέδες κτλ., 8 χοροί τραγουδιστοί και 2 οργανικοί προοριζόμενοι για κάθε περίπτωση, 1 νοσταλγικό καθιστικό τραγούδι από την Αρετσού και τέλος 3 κάλαντα (1 πρωτοχρονιάτικο και 2 των Φώτων).

Το πλείστον των μελωδιών που περιέχονται σ' αυτό το cd δεν έχουν μέχρι τώρα εκτελεστεί και κυκλοφορήσει σε εμπορικούς δίσκους.

Σημ.

1. Οι μουσικές αναλύσεις γίνονται με βάση την πρώτη μόνο τροφή και με την υπόθεση ότι οι νότες των μελωδιών, αν δεν έχουν τέτοιο τονικό ύψος ώστε να μπορούν να γραφτούν χωρίς –ή με– τις λιγότερες δυνατές υφεσοδιέσεις, αντιμετωπίζονται σαν να έχουν μεταφερθεί στο τονικό ύψος που διευκολύνει την απλούστερη δυνατή γραφή τους. Π.χ. όταν είμαστε στον τρόπο του do και γράφουμε mi (ή κάποια άλλη νότα) εννοούμε την 3η βαθμίδα του, εκεί όπου τη γράφουμε ή σε οποιαδήποτε από τις δυνατές θέσεις που μπορεί να πάρει αυτή η νότα κατά τη μεταφορά του τρόπου της προς τα πάνω ή προς τα κάτω. Αυτό γίνεται για τη διευκόλυνση του αναγνώστη. Δεν χρειάζεται βέβαια να υπογραμμίσουμε ότι οι τόνοι και τα ημιτόνια της

μουσικής μας, όπως γενικότερα στην Ανατολή, δεν είναι συγκερασμένα (όπως του πιάνου), ούτε όλα τα ομοειδή (π.χ. οι τόνοι) ίσα μεταξύ τους.

2. Σε όλους σχεδόν τους τρόπους της μουσικής μας οι μεσαιοί φθόγγοι των τετραχόρδων ή πενταχόρδων, κατά την πορεία του μέλους οξύνονται ή βαρύνονται βάσει του νόμου της έλξεως, όπου οι ακραίες νότες παρουσιάζονται σταθερές (εστώσες) και οι μεσαίες, μεταβλητές (κινούμενες). Το φαινόμενο αυτό υπήρχε και στην μουσική της κλασικής αρχαιότητας.

3. Είναι σίγουρο ότι θα ήταν ουσιαστικά ωφέλιμο για τους μη γνωρίζοντες την ελληνική γλώσσα, να υπάρχουν όλα τα κείμενα των τραγουδιών μεταφρασμένα στα Αγγλικά. Θεωρούμε όμως ότι η λεκτική ιδιαιτερότητα των στίχων των δημοτικών τραγουδιών δεν προσφέρεται για κάτι ανάλογο. Προτιμήσαμε να παραθέσουμε την κεντρική ιδέα των τραγουδιών, να αναφέρουμε την περίσταση κατά την οποία τραγουδιούνται και να εντάξουμε στην έκδοση σχετικό κείμενο του G. F. Abbot στο οποίο γίνεται εκτενής αναφορά για τα δρώμενα του γάμου στην Ελλάδα και στη Μικρά Ασία.

Σεπτέμβριος 2004

Ζευγάρι σε φωτογραφείο, Κερασούντα (περ. 1890)
A newly married couple, Kerassou (c. 1890)